

en för alla
en för alla

Elin Flognman
smyckekonst
Hdk
examensprojekt
2010

Innehållsförteckning

<i>Inledning och bakgrund</i>	s 3
<i>Skiss</i>	s 5
<i>Materialval</i>	s 10
<i>Inspiration</i>	s 11
<i>Form och färg</i>	s 12
<i>Diskussion</i>	s 14
<i>Handledning</i>	s 16
<i>Referenser</i>	s 16
<i>Projektbeskrivning</i>	s 17

Inledning och bakgrund

När man skall ut och resa väljer man sitt resmål bland alla andra möjliga resmål. Sedan läser man på om resmålet och försöker sätta sig in i vad som intresserar just en själv. När man sedan har anlänt och befinner sig på resmålet är det aldrig som man tänkt sig. Det finns alltid saker som överraskar. Det är de sakerna man kommer att bära med sig och berätta om när man kommer hem igen. Ett sådant här projekt har många likheter med en resa.

Genom att sätta ett värde på ett objekt utför man en makthandling och för samtidigt in objektet i ett hierarkiskt system. Detta ligger som en grund i mitt projekt.

Även i tidigare projekt har jag behandlat ämnet värde. För mig är det ett oundvikligt ämne inom smyckekonsten då kopplingen till smycket och de traditionella värden smycket innehar som status och dyrbarhet är så tydlig. Ett exempel på mina tidigare projekt i ämnet värde är denna brosch. Här har jag utgått från en svarvad ljusstake i trä som jag köpt på en loppmarknad och använt till material i mitt smycke. Jag ville göra något värdefullt utav något värdelöst.

brosh, ljusstake och silver 12x4,5cm, 2009

Ett annat exempel är dessa engångsvigselringar tillverkade av familjeannonser och sedan målade med guldfärg. Här kretsade projektet kring frågan vilket som är viktigast, riten eller ringen.

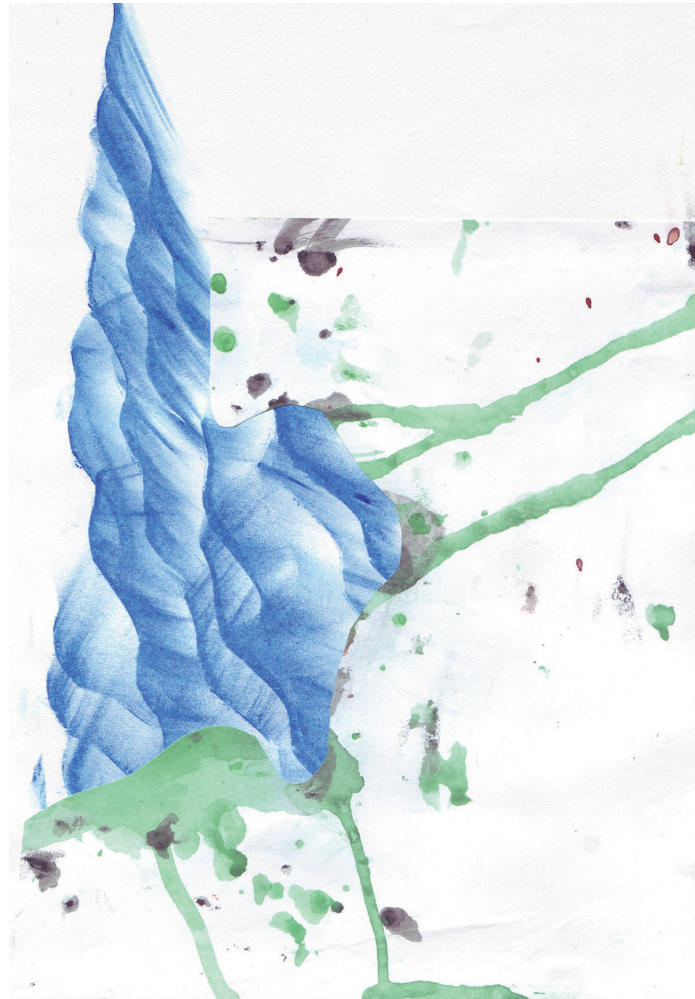
Engångsvigselringar
2007

En tydlig signal om smyckekonstens relation till smyckets värde har jag uppfattat i att smyckekonstnärer som har andra material än ädelmetallerna som utgångsmaterial sägs arbeta med "alternativa material". Ordet alternativa visar på att det finns en koppling till de ädla metallerna även då man inte använder dem som uttrycksmedel. Man refererar till dem genom att *inte* använda dem.

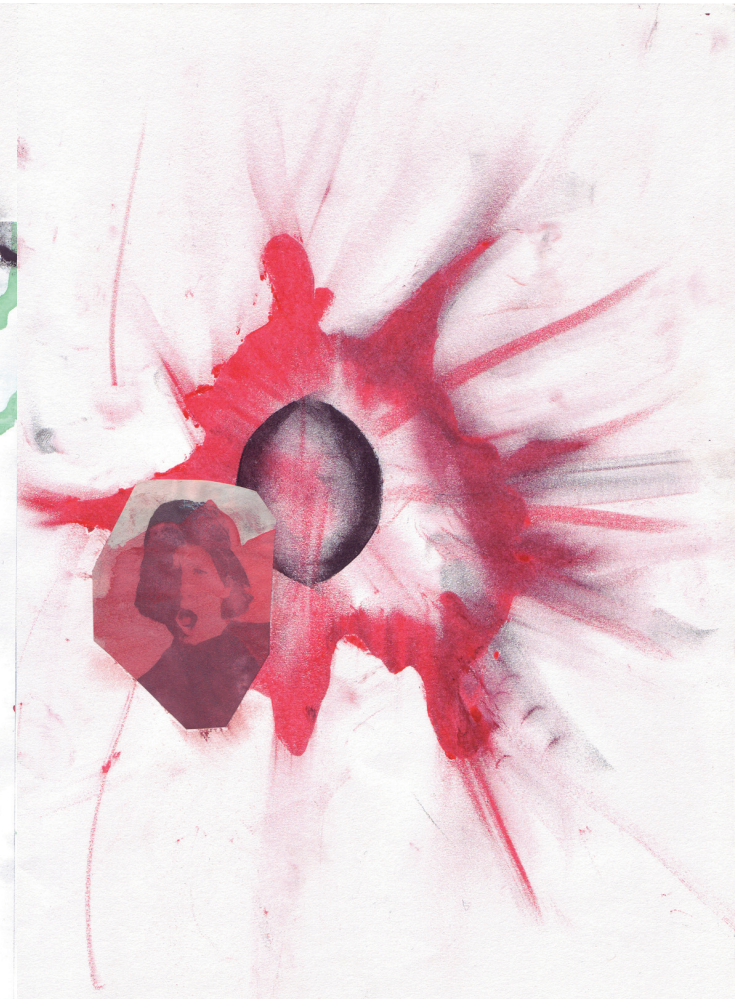
I detta projekt var min utgångspunkt inte värdet i sig utan dess föränderlighet. Min tanke var att det utifrån ett objekts olika egenskaper gick att sätta ett värde på objektet. Men om sedan ett annat objekt kom att jämföras med det första kunde värdet plötsligt förändras. Detta liknade jag vid leken sten, sax och påse där de olika objekten alla får olika värde beroende på vilken av de andra de ställs emot.

Skiss

Mitt projekt startade med en skissperiod då jag försökte gestalta så många egenskaper jag kunde komma på. Jag arbetade snabbt med tidsbegränsning på max 15 min på varje skiss. Mitt mål var att få igång ett flöde och vidga min palett. Detta resulterade i ett sextiototal skisser, främst kollage. Materialöppenhet var ett nyckelord i detta stadium. Kollagen gav mig ett mer nyanserat sätt att se på mina egenskapsord.

vattenlöslig

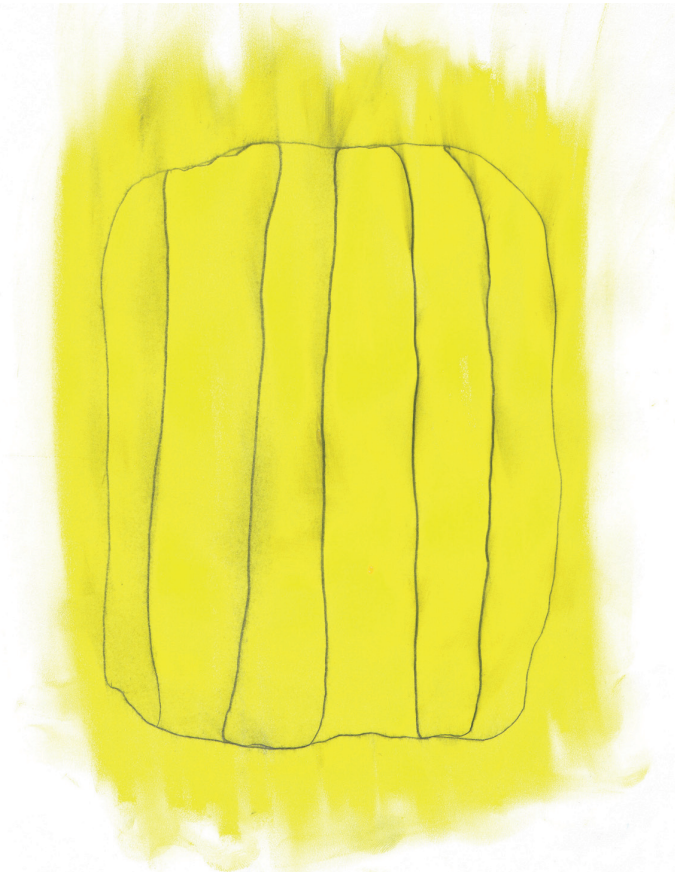
skrämmande

ensam

naiv

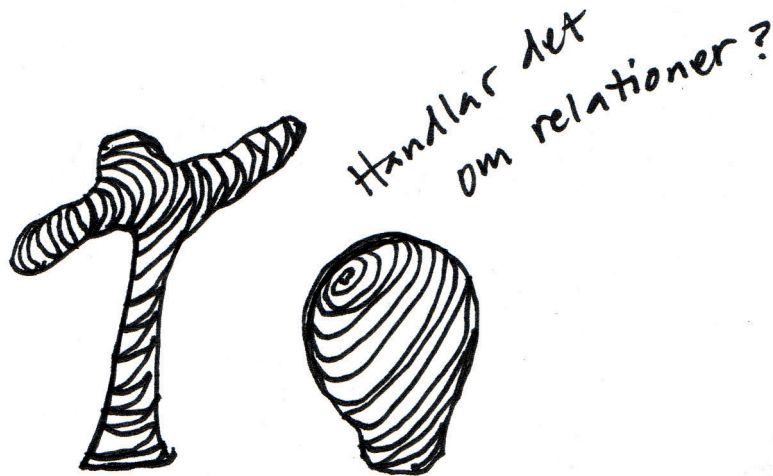

målad

genomskinlig

Det som stod mer och mer klart för mig var det subjektiva i värderingen. Detta förstärkte även känslan av den makthandling en värdering innebär. Jag beslöt mig för att i mitt fortsatta arbete betrakta all värdering som subjektiv och grundad på uppfattningen om olika egenskaper.

tidig skiss

Detta synsätt ger var och en makten att sätta vilket värde som helst på vad som helst. Ofta sätter vi samma värde som de flesta andra som tillhör vår kultur eller kulturella undergrupp.

Sedan inträffar det ett skifte, en omflyttning som gör att det vi värderat högt värderas lägre eller vice versa. Ett talande exempel är aluminium som betraktades som mycket värdefullt då det först började användas inom smidet. Endast kungligheter hade råd att dinera på aluminiumserviser.

Nu har materialet ett helt annat värde då det är lättillgängligt och återvinningsbart. Först var det ovanligt, sällsynt och enastående och tillskrevs därför ett högt värde. Egenskaperna ändrades så småningom till alldaglig, ordinär och trivial och aluminium fick följaktligen ett lägre värde.

Ett annat exempel kommer från då jag och min make var ute och fiskade i en hyrd båt. Utombordsmotorn gick emot något på botten och slutade fungera. I båten fanns en sprint som användes för att hålla en lucka i fören stängd. Denna sprint blev nu vår räddning och vi kunde hjälpligt laga motorn så vi kom iland igen. En sprint som skulle kunna beskrivas med egenskapen oansenlig fick för oss egenskaperna livräddande och ovärderlig.

Jag tycker mycket om att använda mig av föremål jag hittar på second-handbutiker och loppmarknader och använda dem som material i mina smycken. De föremål jag hittar där är ofta värderade mycket lågt. Jag ser snarare ett material som är svåröverkomligt och begränsat i mängd vilket gör att det för mig blir mer unikt och värdefullt än ädla metaller och stenar. Smyckekonstnären Karin Seufert uttryckte som svar på frågan hur hon skulle definiera värdefull i relation till smycken att alla material kan vara värdefulla, det är vi (smyckekonstnärer) som avgör det.

Inom smyckekonsten finns ett förhållande till värdet som inte handlar om det ekonomiska värdet. Om ett verk berör och berättar något för betraktaren får det ett högt konstnärligt värde. Det kan dock vara så att det verk som berör mig inte berör en annan person. Denna person betraktar då detta värde som lågt. Detta är för mig en mycket intressant värddeförändring. Genom ett enda utbyte av betraktare blir bra konst dålig.

Materialval

Materialet till mina ringar är idegran. För ett och ett halvt år sedan flyttade jag och min familj in i ett 50-talshus i Trollhättan. Vid inflyttningen sågade jag ner en idegran som stod i trädgården. Då huset byggdes hade denna växt planterats som statussymbol i trädgården. Nu hade den växt sig allt

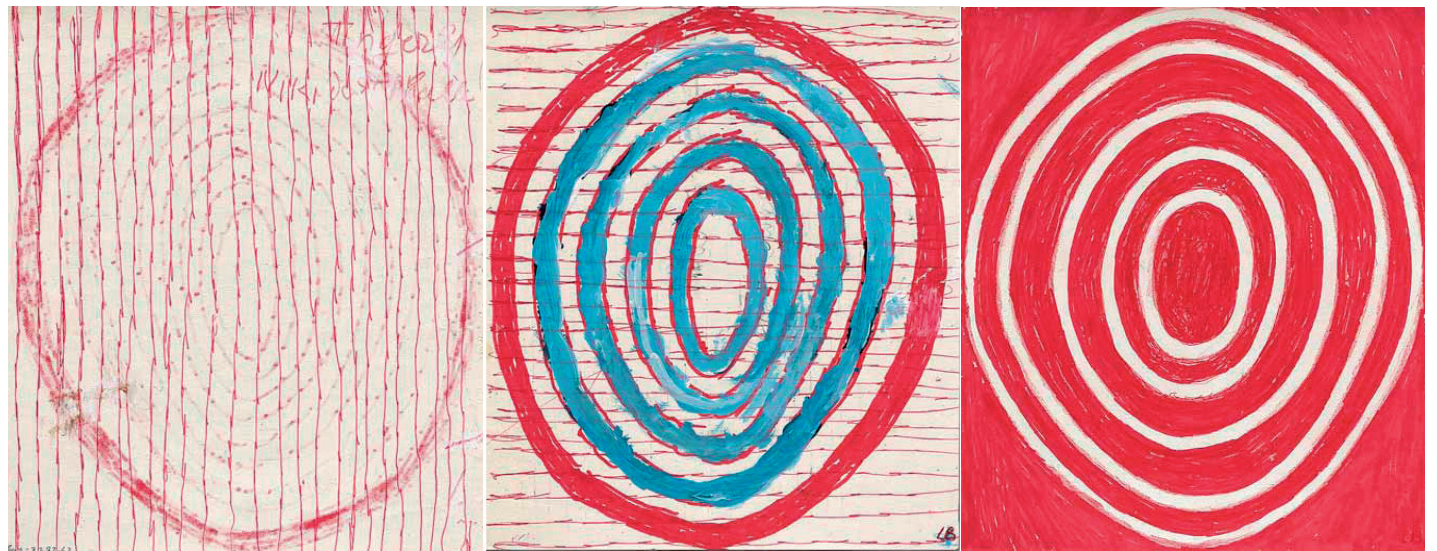
mitt trä på tork

för stor och enbart blivit platsslukare. När jag sågade ner den fann jag att träet var hårt och vackert ådrat. Jag beslöt mig för att lägga det att torka till virke. När examensarbetet inleddes föll mina tankar på idegranen igen och det kändes rätt att använda ett material som hade genomgått en egen värdeförändring till ett smyckekonstprojekt som ska gestalta just värdets föränderlighet.

Tanken på smycken som platsspecifika skulpturer tilltalar mig. För mig är en bra placering av en sådan skulptur handen och fingret. Där har smycket direktkontakt med sin bärare och växer nästan ihop med och blir en förlängning av denna. Det framgår även tydligt att smycket är avsett att bäras på handen genom att det oftast finns ett synligt rum för fingret. Ringen har även en historisk funktion som indikator på bärarens sociala status.

Inspiration

Jag valde att uttrycka skillnaderna mellan ringarna med små gester. En inspiration till detta var ett verk av Louise Bourgeois med namnet *Tous les cinque*. Verket består av sjuttiosex teckningar i formatet 24x20cm. Teckningarna är placerade tätt intill varandra.

Detalj ur *Tous les cinq*

Form och färg

Min grundform var rätblocket som jag från början tänkte att jag skulle skulptera i. För att låta träets unika egenskaper tala och bevara den individualitet som grundformen redan visade sig besitta, beslöt jag mig att inte göra några förändringar av min grundform.

Min tanke var att koppla den egna aktiva handlingen att sätta värde till mina smycken genom att låta dem uppmana till interaktion, som spelpjäser. Spel låg redan nära till hands genom arbetsnamnet sten, sax och påse. Jag ville göra kopplingen till spelet tydlig genom att göra ett stort antal av mina ringar. Jag beslöt mig för att göra trettio två stycken. Det är lika många som schackpjäserna i en uppsättning schack.

Som ytbehandling ville jag lägga till ett pigment för att hålla samman ringarna och förstärka grupptillhörigheten samtidigt som jag inte berövade dem deras individualitet. Jag beslöt mig för att lasera dem med kimrök som pigment. Detta pigment uppnås genom förbränning av trä. På detta vis pigmenterar träet sig själv.

Under arbetets gång växte tanken på att tillverka ett spelbräde fram. Jag ville skapa en scen för mina ringar att agera på. Genom att jag i detta projekt ser mina smycken som spelpjäser vill jag gestalta den aktiva handling som värderingen innebär. För att förstärka detta och göra interaktionen mer tydlig kändes spelbrädet relevant. Jag utformade ett kvadratisk spelbräde med en diffus spelplan i olika vita nyanser för att undvika allt för stor likhet med något redan existerande spel. Jag

ring på spelbrädet
ringen mäter 20x30x50mm
spelbrädet 595x595mm

ville indikera ett spelbräde utan att fastställa vilket spelet var. Jag har i skrivande stund inte färdigställt alla delar av mitt examensprojekt därför kan jag dessvärre inte presentera ett foto av det färdiga verket.

Titeln på mitt arbete kom till när jag skrev denna rapport. Jag har funderat mycket på individens ansvar i fastställandet av värdet. Detta ansvar är för mig starkt kopplat till samhället som helhet då de val vi gör alltid påverkar vår omgivning. Med titeln *En för alla alla för en* vill jag lyfta fram att en värdering handlar om individens val men att det kollektiva alltid är närvarande.

Diskussion

I inledningen av mitt arbete liknar jag examensprojektet vid en resa. Jag känner att jag utifrån det ämne jag valt ännu en gång överraskats av de tankar och funderingar som dykt upp under min arbetsprocess. Under arbetet har till exempel vikten av hur smyckenas värde förändras genom interaktion med varandra minskat samtidigt som vikten av bärarens maktutövande genom värderingen ökat. Vem bestämmer värdet?

Om projektet kan liknas vid en resa kan en rapport som denna liknas vid det vykort man skickar hem. Hela den kreativa arbetsprocessen skall komprimeras, förenklas och skrivas ned på en liten bit papper. Detta känner jag att jag har mött stora svårigheter med i detta projekt. Kanske detta beror på att mitt ämne tangerar så många discipliner där mina kunskaper är begränsade. Jag vill poängtera att jag inte är ute efter att presentera någon sanning utan öppna för diskussion. Det anser jag är en viktig uppgift inom konsten.

Att ställa mina ringar mot varandra och på så vis skapa en värdeförändring är så här i slutet av projektet inte det viktiga. Signalen om interaktion

genom spelkonstruktionen, det vill säga spelbrädet och de 32 ringarna, tillsammans med historien om mitt material och värdeförändringen det genomgått har istället blivit det centrala.

Refererande till alternativa material inom smyckekonsten ger mig uppfattningen att det finns en norm inom smyckekonsten vad gäller material. Normer är ofta en strävan efter likhet eller gruppstillhörighet. Jag tänker att det skulle vara intressant att ta del av fler smyckekonstnärers tankar rörande detta.

Normer och värderingar förändras. Jag finner en tröst i det. Det inger hopp om förändring inom alla de områden där jag anser att en värdeförändring behöver ske. Hoppas att andra också kan ta till sig det genom mitt arbete.

Jag fick ett boktips rörande värdeförändring: *Vansinnets historia under den klassiska epoken* av Michel Foucault och läste denna i samband med mitt arbete. Där stod det att läsa om hur definitionen av sinnessjukdom har ändrats genom historien. Kopplingar till samtidskonsten finns här i förra årets examensarbete av Anna Odell. Vem gör värderingen att någon är frisk och någon är sjuk?

tidningsklipp från Göteborgs Posten

Med människor vi möter gör vi ofta en värdering utifrån enbart en första blick. Inser vi makthandlingen vi utför? Smycken kan fungera som en indikator som berättar något för oss om bäraren. Vi vägleds i vår värdering av andra människor genom de smycken de bär. På detta vis fungerar smycket som spelpjäs i ett spel där kroppen är spelbrädet.

Handledning

Maria Ylander

Karin Johansson, prof.

Gunilla Grahn

Referenser

Böcker som influerat:

Svensk smak: myter om den moderna formen, Zandra Ahl, Emma Olsson, Anna Kleberg

Vansinnets historia under den klassiska epoken, Michel Foucault

Runaway Girl: The Artist Louise Bourgeois, Jan Greenberg, Sandra Jordan

Nedstörtad ängel, Per Olov Enquist

Bilder:

Detalj från *Tous les cinque* hämtad från www.parkettart.com

Personer vars ord jag lyssnat på:

Ramnath Narayanswamy, prof. *Indian Institute of Management*, Bangalore

Åsa Skogberg

Karin Seufert

Tack till:

Familjen

Lärare, tekniker och personal på HDK

Maria Ylander

Projektbeskrivning
Elin Flognman
Smyckekonst
2010
Arbetsnamn: sten, sax och påse

Inriktning

Genom att sätta ett värde på ett objekt utför man en makthandling och för samtidigt in objektet i ett hierarkiskt system.

Värderingen är ofta subjektivt och utgår från objektets olika egenskaper.

Jag vill i mitt arbete försöka ge mina smycken olika egenskaper och låta dessa agera mot varandra i olika konstellationer. Mina smycken blir då individer som genom sina egenskaper och inbördes relationer påverkar varandras värde som sten, sax och påse förändras i förhållande till varandra i leken.

Tidigare har jag i mina arbeten gjort försök att fånga begreppet värde, att definiera det. Detta projekt blir istället en studie av värdets föränderlighet.

Avgränsning

Jag tänker inte utföra några intervjuer/enkätundersökningar utan utgå från mina egna uppfattningar samt det jag hittar i mitt studiematerial.

Genomförande

En del av arbetet blir att definiera olika egenskaper, skapa en palett.

En annan del blir att praktiskt ge smycken olika egenskaper.

Nästa del blir att låta smyckena agera i relation till varandra.

Dessa tre delar kommer jag att alternerande arbeta med.

Mitt arbete gynnas av materialöppenhet. Materialet är en del av undersökandet. Vilka material gestaltar vilka egenskaper?

Mina smycken får bli spelpjäser som sedan får agera mot och med varandra i ett märkligt spel.

